

Utvikling av en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk

Anbefalinger fra frivillige lag
og foreninger i 26 kommuner

Desember 2018

FRIVILLIGHET
NORGE

Om Frivillighet Norge

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner i Norge. Frivillighet Norge arbeider for en helhetlig frivillighetspolitikk for å sikre vekst og utvikling i frivilligheten, som er en hjørnestein i norsk kultur og samfunnsliv. Frivilligheten er mangfoldig og politikken må derfor ha et spekter av ulike grep for å gi alle deler av frivillig sektor bedre rammevilkår. Frivillighet Norge har mer enn 300 medlemsorganisasjoner, som til sammen representerer omlag 50.000 lag og foreninger over hele landet. Drøyt 10 prosent av medlemmene er minoritetsorganisasjoner.

KOMMUNAL FRIVILLIGHETSPOLITIKK

Frivillighet Norge har siden 2013 arbeidet systematisk med å bistå kommuner og bydeler med å utvikle en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk. Vårt arbeid i kommunene er forankret gjennom behandling i nettverksgruppen Det offentlige forhold til de frivillige organisasjonene, i styret og vedtak på årsmøtet.

Et sentralt formål med en kommunal frivillighetspolitikk er at den skal stimulere til økt samspill og samarbeid mellom kommunen og foreningene og mellom foreningene. Et viktig premiss for at Frivillighet Norge inngår denne type samarbeid med kommunene er at bredden av frivilligheten trekkes inn som dialogpartner i utviklingen av frivillighetspolitikken, slik at innholdet oppleves som relevant for alle typer frivillige foreninger.

Av de 40 kommunene og bydelene Frivillighet Norge har bistått med å utvikle en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk har 19 vedtatt en kommunal frivillighetspolitikk, 15 er i prosess, i kun 6 kommuner ligger dette utviklingsarbeidet nede.

Innhold

INNLEDNING	4
SPØRSMÅL 1 - UTFORDRINGER	7
SPØRSMÅL 2 - KOMMUNEN SOM TILRETTELEGGJER	11
SPØRSMÅL 3 - RESSURSER OG SAMARBEID	16
SPØRSMÅL 4 - KONTAKTPUNKTER MELLOM LAG/FORENING OG KOMMUNEN	20
OPPSUMMERING	24
FIGURER OG TABELLER	26

FRIVILLIGHET
NORGE

INNLEDNING

Denne rapporten er en oppsummering av innspill fra kafedialoger som ble arrangert i samarbeid mellom Frivillighet Norge og kommuner som ønsker å utvikle en helhetlig kommunal frivillighetspolitikk. Et viktig premiss for å inngå denne type samarbeid er at det forankres i kommuneledelsen. Det skrives derfor en samarbeidsavtale der ordfører eller rådmannen signerer fra kommunens side.

FRIVILLIGHET NORGES ANSVAR I SAMARBEIDET:

1. Utarbeidelse av en felles redaksjonell artikkel rettet mot lokal/regional presse
2. Utarbeidelse av invitasjon til alle lag og foreninger
3. Å gjennomføre et informasjonsmøte med kommuneledelsen
4. Det faglige ansvaret for en åpen kveldskonferanse med frivillige lag og foreninger som inneholder:
 - Informasjon om frivillighetens rolle i samarbeid med kommunen
 - Fakta om frivillighet
 - En kafedialog for å samle inn innspill fra foreningene

I etterkant av kommunebesøkene lager Frivillighet Norge en rapport med anbefalinger basert på de innspillene som kom frem i kafedialogen. Rapporten kan brukes som et grunnlagsmateriale i det videre arbeidet med utviklingen av frivillighetspolitikken. Ved å bruke innspillene i den videre dialogen styrkes muligheten for at frivillighetspolitikken oppleves som viktig for, og får legitimitet hos, alle typer foreninger i kommunen og at politikken bidrar til utvikling av konkrete tiltak som fremmer vekst og utvikling for frivillig sektor.

KVANTIFISERING AV INNSPILLENE

I gjennomsnitt har omlag 35 foreninger deltatt i kafedialogene. Disse ble fordelt på 6 til 8 foreninger per kafebord. Innspill fra et kafebord, er i undersøkelsen regnet som at innspillet ble gitt én gang, uavhengig av hvor mange ved kafebordet som ga innspillet. Flere foreninger ved samme kafebord kan derfor stå bak et innspill. I presentasjonen av de som deltar på kveldskonferansene kommer det frem at mange deltakere er aktive i flere foreninger. Det er derfor rimelig å anta at innspillene baserer seg på en bredere erfaringsbakgrunn enn antall deltakere som deltar i kafedialogene.

KATEGORIENE

I de 26 kommunene som er med i denne undersøkelsen er innspillene under hvert spørsmål ordnet etter tema. Deretter ble antall innspill under hvert tema talt opp. I rapporten som ble sendt kommunen og alle deltakerne som var til stede i den åpne kveldskonferansen, er temaene organisert i kategorier og rangert etter størst og minst andel innspill. Denne undersøkelsen presenterer det totale antall innspill under hver kategori for alle kommunene totalt. I tillegg ser den nærmere på om det er forskjeller på typer av kategorier, og antall innspill, i små, mellomstore og store kommuner.¹ Når det gjelder prosenttallene som oppgis ved rangeringene skal en være oppmerksom på at ved få innspill gir mindre ulikheter større utslag. For å gi et mer konkret bilde av innholdet i hver kategori er det gitt en nærmere omtale av innspillene og hva foreningene er opptatt av.

¹ Som små kommuner regnes de med færre enn 6000 innbyggere, som mellomstore kommuner regnes de som har mellom 6000 – 19 999 innbyggere og store kommuner de som har 20 000 innbyggere eller mer. Bydeler blir talt som en stor kommune.

Det er et bredt spekter av lag og foreninger som har bidratt i kafedialogene. Eksempler er kulturorganisasjoner, idrettsorganisasjoner, korps og andre foreninger for utøvende musikk, tros- og livssynsorganisasjoner, pasient- og brukerorganisasjoner og organisasjoner som jobber innenfor humanitær virksomhet og/eller beredskap. For enkelhets skyld omtales alle i denne rapporten som foreninger.

DET STATISTISKE MATERIALET

Per oktober 2018 har Frivillighet Norge gjennomført omlag 40 samarbeidsprosjekter om utvikling av kommunal frivillighetspolitikk der kafedialogene har vært et viktig virkemiddel. Kafedialogene er gjennomført på tilnærmet samme måte i alle de besøkte kommunene. Denne rapporten omhandler innspill fra foreninger i 26 av kommunene. Årsaken er at det ikke ble lagt opp til å kvantifisere de ulike innspillkategoriene før i 2015.

Antall kommuner som defineres som små kommuner er 6. Disse kommunene har et gjennomsnittlig innbyggertall på 4 226. Det totale innbyggertallet i disse kommunene er 25 358. Antall kommuner som defineres som mellomstore kommuner er 9. Disse kommunene har et gjennomsnittlig innbyggertall på 8 869. Det totale innbyggertallet i disse kommunene er 79 827. Antall kommuner som defineres som store kommuner er 11. Disse kommunene har et gjennomsnittlig innbyggertall på 43 405. Det totale innbyggertallet i disse kommunene er 477 457. Det totale innbyggertallet i de 26 kommunene som er med i denne undersøkelsen er 582 642.

Hovedfunn

Rapporten viser hvilke tema foreningene tok opp under dialogen knyttet til deres utfordringer, ønsker om tilrettelegging fra kommunen, hva de kan «by på» i et mulig samarbeid med kommunen og hvilke behov og ønsker de har for kontaktpunkter med kommunen.

SPØRSMÅL 1: UTFORDRINGER

Rekruttering er den kategorien som har fått desidert størst andel innspill fra foreningene hvis man ser små, mellomstore og store kommuner under ett. Deretter følger lokaler og økonomi. Delt opp etter kommune-størrelse er rekruttering fortsatt det temaet som har fått størst andel innspill, men med en høyere andel i de små og mellomstore kommunene. Når det gjelder nest flest innspill skiller kommunene lag etter størrelse. I de små kommunene er det utfordringer knyttet til samhandling, i de mellomstore økonomi og i de store kommunene er det lokaler.

SPØRSMÅL 2: KOMMUNEN SOM TILRETTELEGGER

Økonomi er den kategorien som har fått flest innspill fra foreningene hvis man ser små, mellomstore og store kommuner under ett. Deretter følger innspill om lokaler og koordinering. De store kommunene skiller seg fra de mellomstore og små kommunene ved at de har størst andel innspill om lokaler og synliggjøring. I små og mellomstore kommunene er koordinering og økonomi de kategoriene med flest innspill. I tillegg skiller de små kommunene seg fra de to andre kommune-størrelsene ved at andelen av kategorien koordinering er klart større enn for mellomstore og store kommuner.

SPØRSMÅL 3: RESSURSER OG SAMARBEID

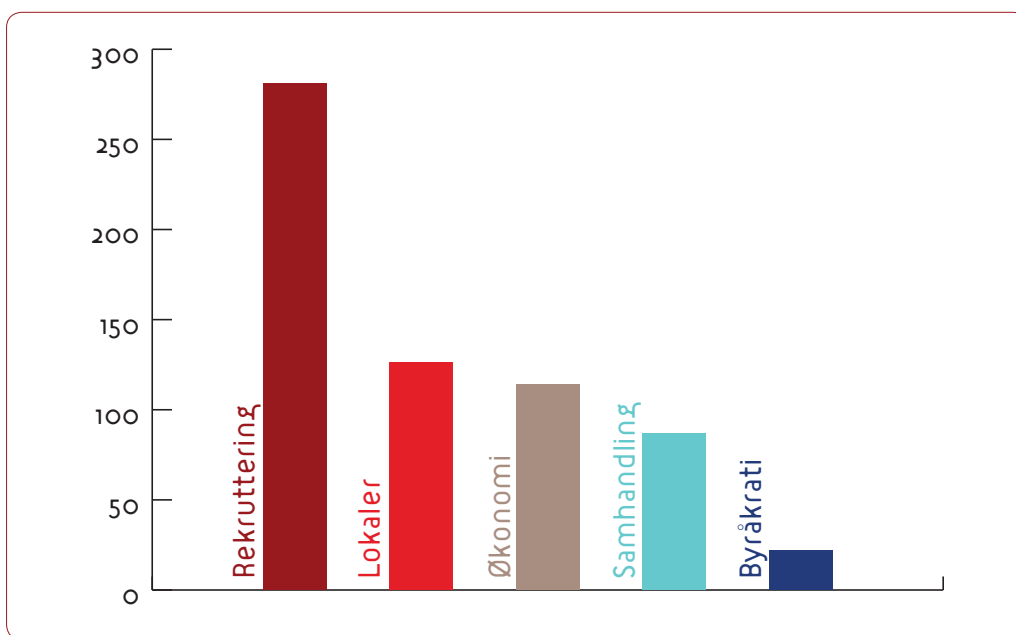
Dette spørsmålet handler om hva foreningene kan bidra med i et tettere samarbeid med kommunen. Kompetanse er den kategorien som skiller seg ut med flest innspill fra foreningene uavhengig av kommune-størrelse. Deretter følger kategoriene tiltak og aktivitetstilbud. Den samme rangeringen finner vi i de store og mellomstore kommunene, mens i de små kommunene rangeres kategorien materielle ressurser høyere enn kategorien tiltak.

SPØRSMÅL 4: KONTAKTPUNKTER MELLOM LAG/FORENING OG KOMMUNEN

Åpne møteplasser mellom foreningene og kommunen er den kategorien med flest innspill uavhengig av kommune-størrelse. Deretter følger innspill om digitale møteplasser og møteplasser mellom foreningene. Den samme rangeringen ser vi i de små og store kommunene. Et viktig funn er at små kommuner ikke har noen innspill på behovet for et frivillighetsråd, mens behovet er størst i de mellomstore kommunene og moderat i de store kommunene.

SPØRSMÅL 1: UTFORDRINGER

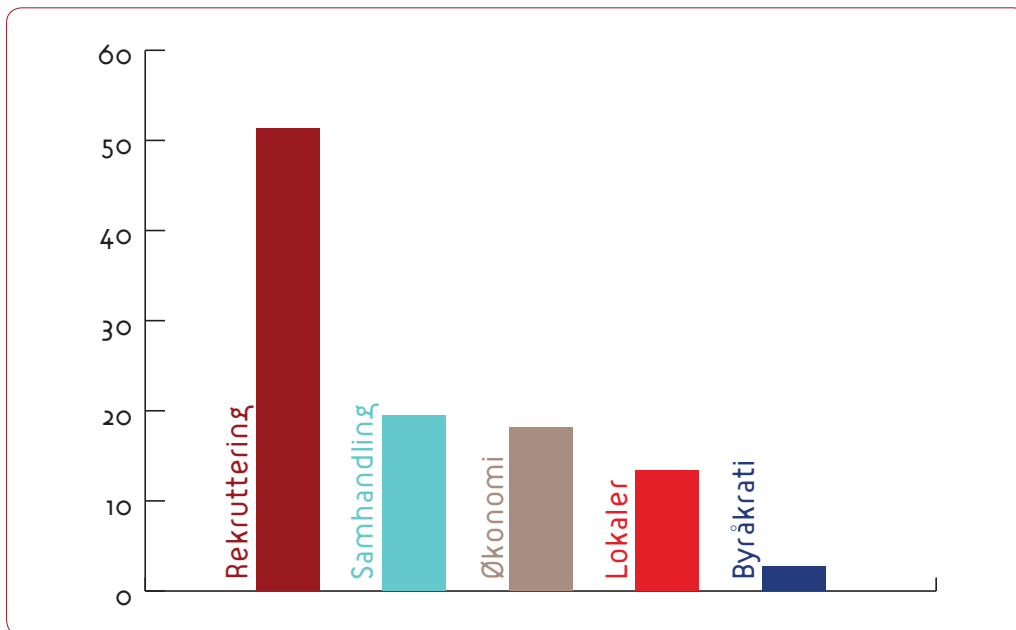
I dette spørsmålet ble foreningene invitert til å gi innspill om hva som hindrer at de kan drive med enda mer eller flere aktiviteter enn de gjør i dag. Innspillene er delt inn i fem ulike kategorier: Rekruttering, lokaler, økonomi, samhandling, byråkrati. Innspillene i hver kategori omtales nærmere nedenfor. Hvert innspill ble plassert i kun én kategori. Totalt fordelte innspillene seg som vist i figuren nedenfor:

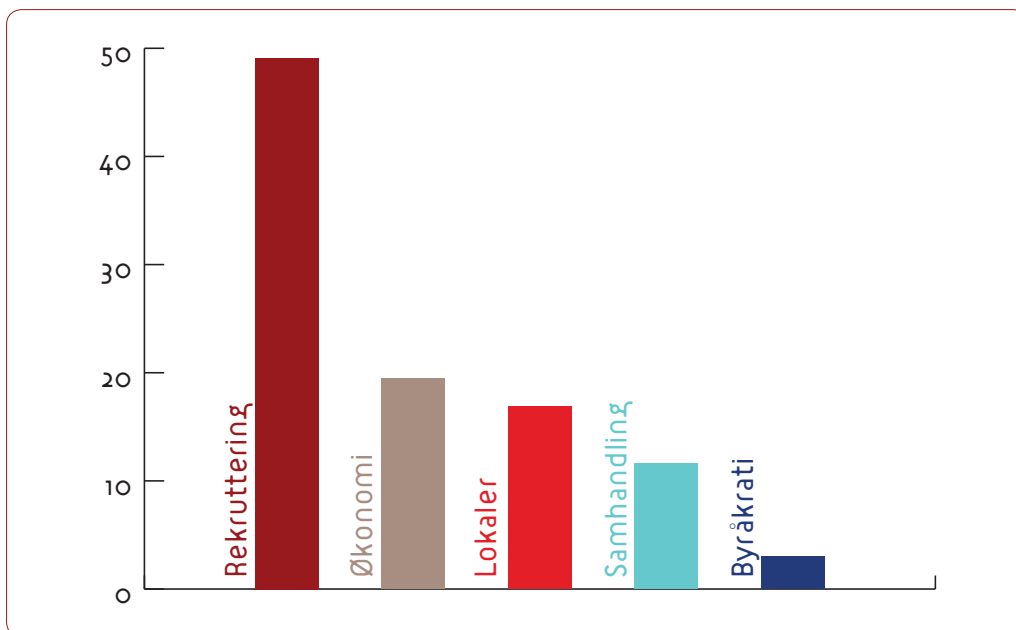
Figur 1: Totalt antall innspill om utfordringer, fordelt på kategorier.

Hvis vi ser på alle foreningene som deltok i kafédialogene under ett, er det flest innspill om utfordringer knyttet til *rekruttering*. Her kom det 281 innspill (44,6 %). Det er videre mange innspill knyttet til *lokaler* (som omfatter lokaler, arenaer og logistikk), 126 innspill (20 %) og *økonomi*, 114 innspill (18,1%). Det er også ganske mange innspill i kategorien *samhandling* som omfatter utfordringer knyttet til behovet for samhandling, kommunikasjon og koordinering. Her er det 87 innspill (13,8 %). Kategorien *byråkrati* fikk få innspill under dette spørsmålet, 22 (3,5 %), men merk at det er flere innspill knyttet til forenkling under spørsmål 2.

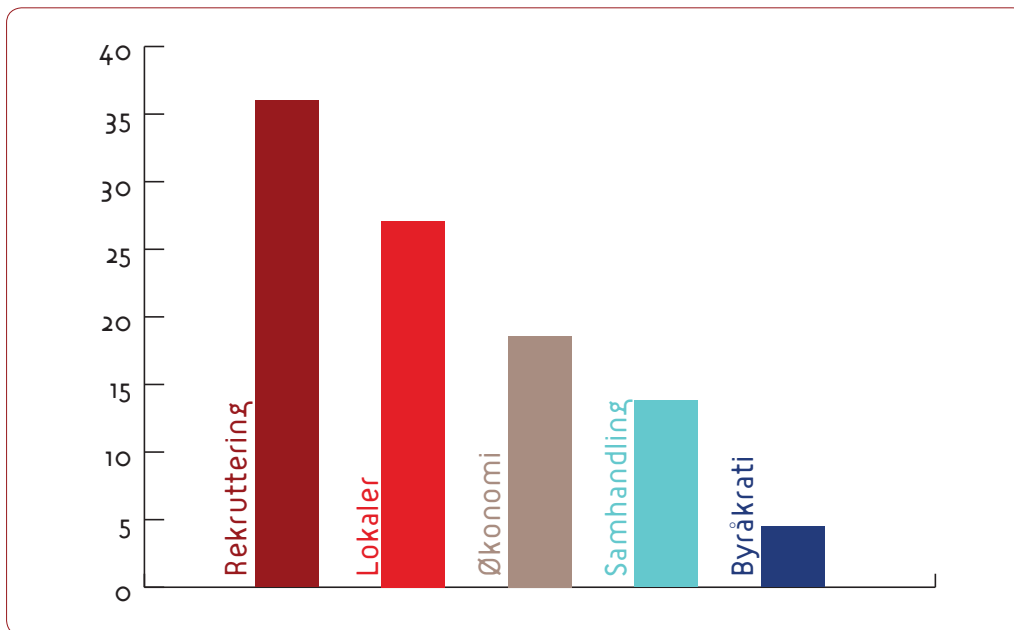
Under følger en rangering av hvilke kategorier det kom flest og færrest innspill til i henholdsvis små, mellomstore og store kommuner. I figurene nedenfor vises andel innspill som kom i hver kategori i forhold til kommunestørrelse.

Figur 2: Kategorier utfordringer - andel innspill rangert prosentvis i små kommuner.

Figur 3: Kategorier utfordringer - andel innspill rangert prosentvis i mellomstore kommuner.

Figur 4: Kategorier utfordringer - andel innspill rangert prosentvis i store kommuner.

Rekruttering er den kategorien som har fått desidert størst andel innspill fra foreninger både fra små, mellomstore og store kommuner. Store kommuner har en noe lavere andel innspill enn de andre kommunestørrelsene, 36 % (89 innspill). I små og mellomstore kommuner er andelen henholdsvis 51,3 % (58 innspill) og 49,1 % (131 innspill). Det er også felles for de tre gruppene at byråkrati er det temaet hvor det kom færrest innspill. Her er andelen innspill noe større fra foreninger i store kommuner, 4,5 % (11 innspill) sammenlignet med henholdsvis små kommuner, 2,7 % (3 innspill) og mellomstore kommuner, 3 % (8 innspill).

Fra foreninger i små kommuner kom det en større andel innspill om samhandling, 19,5 % (22 innspill) sammenlignet med i mellomstore, 11,6 % (31 innspill) og store kommuner, 13,8 % (34 innspill). Små kommuner skiller seg også fra de andre ved en noe lavere andel innspill om økonomi, 14,2 % (16 innspill) sammenlignet med store, 18,6 % (46 innspill) og mellomstore kommuner, 19,5 % (22 innspill).

For store kommuner er det en høyere andel innspill om lokaler, 27,1 % (67 innspill), enn i mellomstore kommuner, 16,9 % (45 innspill) og små kommuner, 12,4 % (14 innspill).

HVA ER FORENINGENE OPPTATT AV UNDER DE ULIKE KATEGORIENE?

Rekruttering

Behovet for å rekruttere flere medlemmer er den mest utbredte utfordringen blant foreningene som hindrer at de kan drive med enda mer eller flere aktiviteter enn de gjør i dag. Foreningene trenger flere medlemmer for å kunne øke aktivitetsnivået. Noen av innspillene om rekruttering er spesifikke, og omtaler utfordringer knyttet til passive medlemmer. Innspillene refererer til behov for kompetanse, ressurspersoner og ledelse (styreansvar). Mange av innspillene i denne kategorien handler også om utfordringer knyttet til synlighet og markedsføring, som for mange er et middel til å nå ut til flere med sine aktiviteter.

Lokaler

Mangel på lokaler er en utfordring for flere foreninger. Standarden og egnetheten på lokalene ble også nevnt som en utfordring. Tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne er dessuten et problem. En god del melder om utfordringer knyttet til arenaer og lagerplass for å kunne øke aktivitetsnivået. Det kom også innspill om utfordringer med transport til arrangementer når lokalene ligger langt unna. Dette gjelder særlig for aktiviteter rettet mot barn og unge og eldre.

Økonomi

Flere av foreningene har innspill om stram økonomi. En del av innspillene dreier seg om at foreningene opplever at mangel på forutsigbarhet i rammevilkår er en utfordring for å kunne øke aktivitetsnivået. I denne kategorien ligger også noen innspill om forenkling av søknadsprosesser. Disse innspillene kan også fortolkes som å høre hjemme i kategorien byråkrati, hvilket ville gitt et høyere antall i den den kategorien. Men siden de var spesifikt knyttet til økonomi ble de plassert under denne kategorien.

Samhandling

I denne kategorien er det innspill om utfordringer både knyttet til samarbeid mellom foreningene og mellom foreningene og kommunen. Utfordringene som blir beskrevet omfatter det å samarbeide, koordinere eller samordne kommunikasjonen mellom ulike aktører. Behov for å samarbeide for å unngå samtidige arrangementer og konkurranse mellom disse er også blant innspillene som kom fram under dette temaet.

Når det gjelder utfordringer i samarbeidet med kommunen dreier mange av innspillene seg om mangel på kommunikasjon og mangel på kunnskap om hvordan kommunen bør imøtekomme frivillig engasjement. Utfordringer knyttet til informasjon er også blant innspillene, blant annet at det kan være vanskelig å forstå kommunens språk og at det er behov for et bindeledd mellom kommunen og frivillige lag og foreninger. I en kommune kom det innspill om at foreningene kan være med å følge opp og støtte initiativer som bydelen fremmer overfor kommunen sentralt. Flere trekker også frem behovet for langsiktighet og forutsigbarhet fra kommunen når det gjelder tiltakene den har overfor frivilligheten.

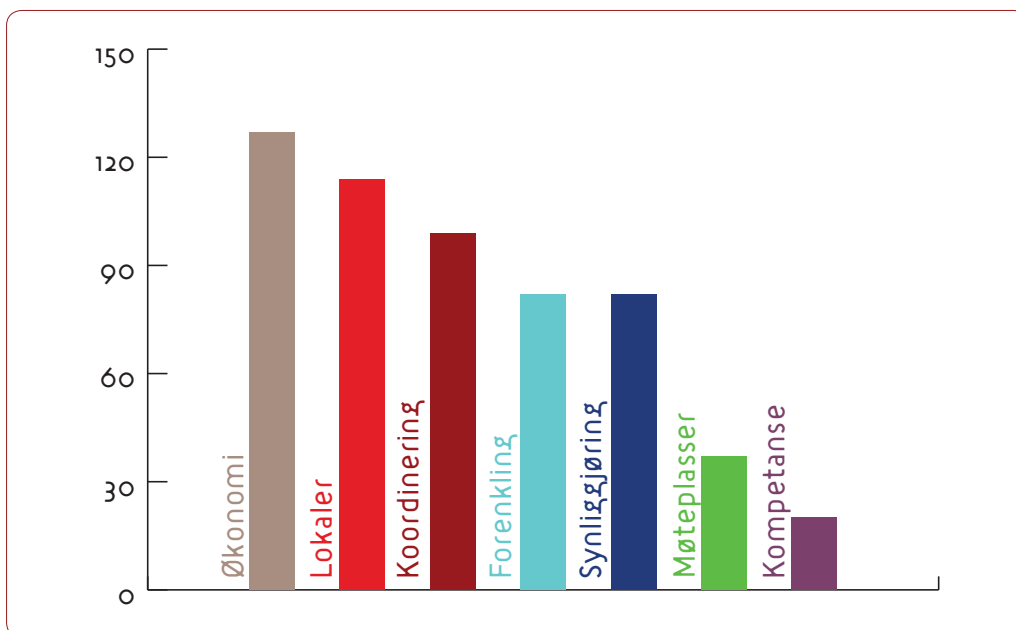
Flere foreninger har også innspill om behov for å etablere møteplasser, nettverk eller frivillighetsråd for å bedre samarbeidet mellom foreningene og mellom foreningene og kommunen under denne kategorien. Dette omtales nærmere under spørsmål fire.

Byråkrati

I denne kategorien kom det innspill om at det «trekker tidsressurser» å forholde seg til det offentlige byråkratiet, og at det svekker engasjementet. Særlig søknads- og registreringsprosessene oppleves som for omstendelige. Både kommune, bank, skatt og Brønnøysundregisteret ble nevnt. Det tar tid å rapportere og fylle ut skjema i registre. Behov for forenkling blir nevnt. Noen av innspillene i denne kategorien var også inne på forutsigbarhet i prosedyrer eller forenklede løsninger for søknader og tillatelser. Større åpenhet fra kommunen trekkes også frem. Noen mente at en aktivitetskalender som gjorde det mulig å koordinere arrangementer på tvers av flere foreninger ville være forenklede.

SPØRSMÅL 2: KOMMUNEN SOM TILRETTELEGGER

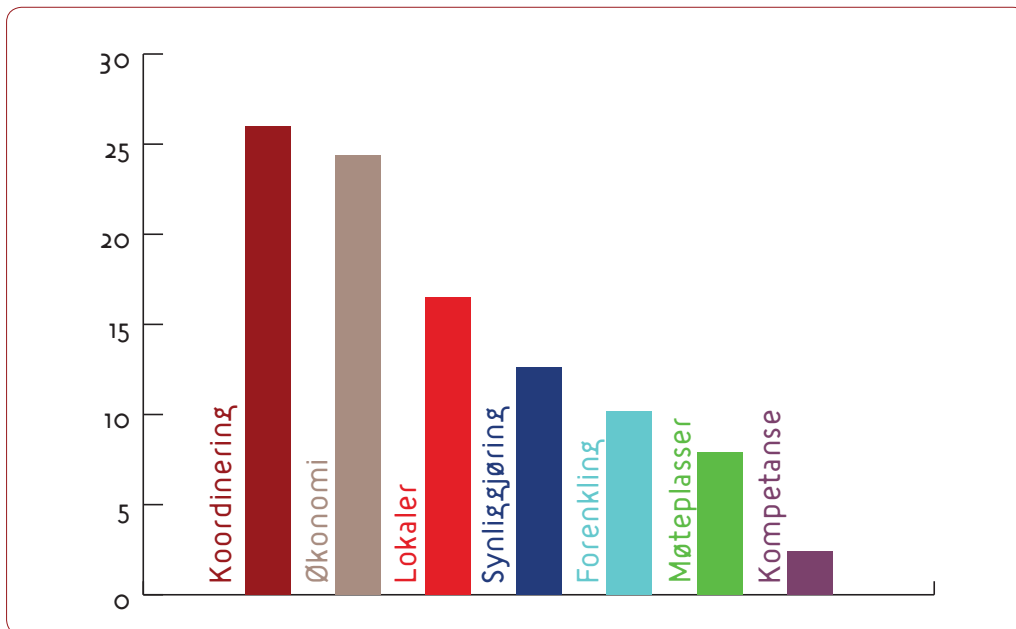
I dette spørsmålet ble foreningene invitert til å gi innspill om hvordan *kommunen kan legge til rette* for at det skapes enda mer eller flere aktiviteter. Innspillene foreningene kom med er sortert i følgende kategorier: Økonomi, lokaler, koordinering, forenkling, synliggjøring, møteplasser og kompetanse. Hva innspillene i hver kategori omhandler omtales nærmere nedenfor. Totalt fordelte innspillene seg som vist i figuren nedenfor:

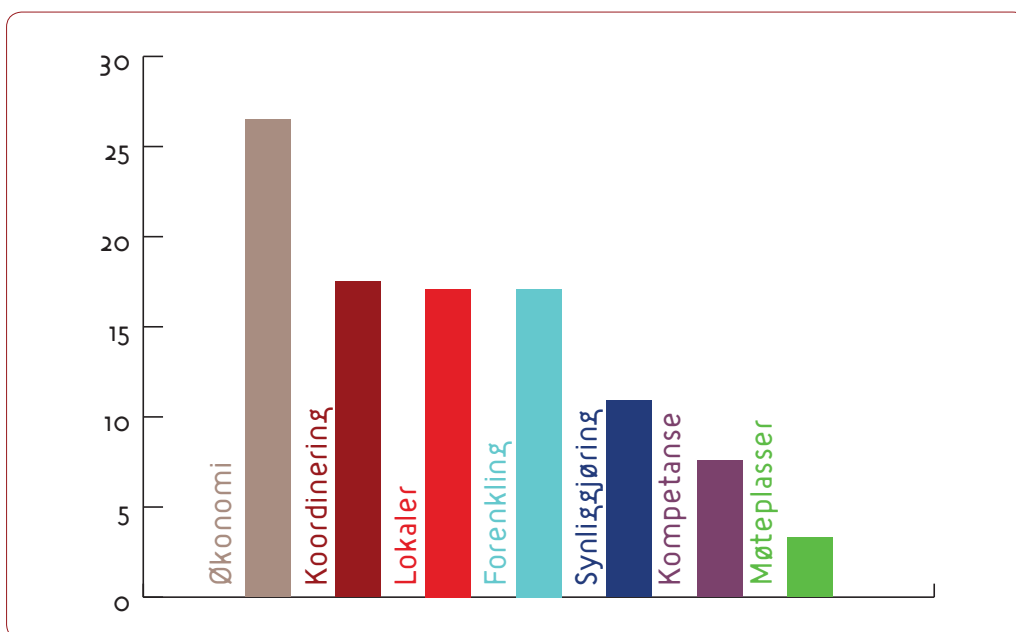
Figur 5: Totalt antall innspill om kommunen som tilrettelegger, fordelt på kategorier.

Økonomi er den kategorien det er flest innspill i, 127 innspill (22,6 %). Det er 114 innspill om lokaler (20,3 %), og 99 innspill om koordinering (17,6 %). Både forenkling og synliggjøring har 82 innspill (14,6 %). 37 innspill er om møteplasser (6,6 %) og 20 innspill om kompetanse (3,6 %).

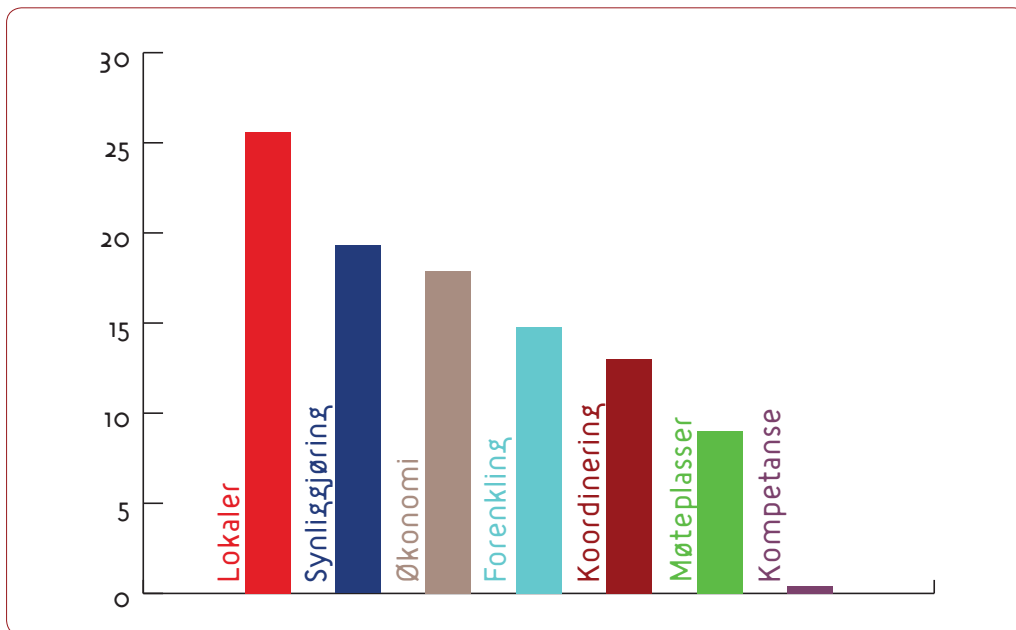
Under følger en rangering av hvilke kategorier det kom flest og færrest innspill for henholdsvis små, mellomstore og store kommuner.

Figur 6: Kategorier, kommunen som tilrettelegger - andel innspill rangert prosentvis i små kommuner.

Figur 7: Kategorier, kommunen som tilrettelegger - andel innspill rangert prosentvis i mellomstore kommuner.

Figur 8: Kategorier, kommunen som tilrettelegger - andel innspill rangert prosentvis i store kommuner.

De store kommunene skiller seg fra de mellomstore og små kommunene i hvilke kategorier som har den største og nest største andel innspill. De store kommunene har størst andel innspill om lokaler, 25,6 % (57 innspill) og synliggjøring, 19,3 % (43 innspill), mens koordinering og økonomi er de kategoriene med flest innspill fra foreninger i små og mellomstore kommuner. I små kommuner er det 26 % (33 innspill) om koordinering og 24,4 % (31 innspill) om økonomi. I mellomstore kommuner er det 26,5 % (57 innspill) om økonomi og 17,5 % (37 innspill) om koordinering. De små kommunene skiller seg fra de to andre kommunestørrelsene ved at andelen i kategorien koordinering (26 %, 33 innspill) er klart større enn for mellomstore (17,5 %, 37 innspill) og store (13 %, 29 innspill) kommuner.

Foreningene er mer like i sine innspill på tvers av kommunestørrelse når det gjelder de kategoriene med lavest andel innspill; møteplasser og kompetanse. For små kommuner er det 7,9 % (10 innspill) om møteplasser og 2,4 % (3 innspill) om kompetanse. For mellomstore kommuner er det 7,6 % (16 innspill) om kompetanse og 3,3 % (7 innspill) om møteplasser (møteplasser er eget tema under spørsmål 4). For store kommuner er det 9 % (20 innspill) om møteplasser og 0,4 % (1 innspill) om kompetanse.

Hva foreningene er mer konkret opptatt av under de ulike kategoriene omtales nærmere nedenfor.

Økonomi

Foreningene har flere ulike innspill til hvordan kommunen kan bidra til å bedre til økonomien deres. Noen av innspillene handlet om at det må finnes midler foreningene kan søke på. Eksempler er: «Gi tilskudd til transportstøtte», «Nok midler i støtteordninger», «Bedre stønadsordninger», «Behov for flere stønadsordninger og frie midler», «Øke bidraget til TT-kort», «Støtteordninger for å etablere nye lokallag og deres aktiviteter», og «Økte rammevilkår, blant annet for å kunne utjevne økonomiske forskjeller». Det er også innspill som handler om å få tilgang til de midlene som finnes. Flere av disse innspillene handlet om informasjon om søknadsfrister, hvilke ordninger en kan søke på, og hvordan man kan søke og kriterier for tildeling. Andre handler om å «Samordne søknader fra foreningene». I en kommune kom det et par innspill om å innhente sponsormidler. Andre innspill om forutsigbarhet i rammer og tilskuddordninger er også plassert i denne kategorien.

Lokaler

Mange av innspillene i denne kategorien handler om tilgang til rimelige eller gratis lokaler, og det kommer tydelig fram at dette er viktig for flere av foreningene. Noen innspill handler om nye bygg: «Et frivillighetens hus med gratis lokaler» og «bygge kulturhus uten at det går ut over økonomien til frivillig sektor». Tilgang til lokaler omtales også mer generelt, uten at det er nærmere spesifisert. Eksempler er: «Flere tilgjengelige lokaler», «Må være enkelt å få tilgang», «Bidra til å gjøre flere typer lokaler/anlegg tilgjengelige». I noen kommuner er tilgang til skolens og kommunens lokaler nevnt. Kommunen må «formidle ledige lokaler». Det er også innspill om lokalenes egnethet: «Tidsriktig utstyrte lokaler». Lokaler «må ha universell utforming» og det er «behov for økte arealer til arkivering.» Det er også innspill om vedlikeholdsplaner, og behov for at kommunen tar ansvar for vedlikehold. I tillegg til lokaler er det en god del innspill om anlegg: «Flere, bedre, anlegg med økt kapasitet» og at bygg og anlegg (herunder idrettsanlegg) må holdes åpne hele året. Flere er opptatt av at kommunen må planlegge for at nye områder skal bli tilgjengelige: «Regulering av områder til idrett/kultur». I tillegg til lokaler og arenaer, er det også innspill om utstyrspool og BUA-ordning.

Koordinering

Flere av foreningene ser behovet for en frivillighetskoordinator, og det er 13 innspill om dette. Det er også enkelte innspill om mandatet til frivillighetskoordinator. Vedkommende trenger mandat til å kunne ha et overordnet ansvar for frivillig sektor, legge praktisk til rette, skape møteplasser og synliggjøre foreningene. I tillegg ble det nevnt å bruke koordinator mer. Det kom to innspill om å ha en representant for frivillighet i kommunen. Frivillighetsentral ble nevnt som en koordinerende instans.

I denne kategorien er det også noen innspill om at kommunen bør koordinere samarbeidet og dialogen mellom kommunen og foreningene i større grad. Det kom dessuten innspill om å «anerkjenne, lytte og følge opp», og «Råd og veiledning».

Forenkling

Her ligger innspill både om å gjøre det lettere å drive foreninger og frivillig arbeid, og å gjøre det lettere å delta i ulike foreninger og aktiviteter. Av innspillene i denne kategorien handler 13 innspill (15,9 %) om praktisk tilrettelegging, som for eksempel rask saksbehandling, å få svar på forespørsler, og infrastruktur. Infrastruktur handler i stor grad om transport og forflytning, og tiltak for å gjøre det enklere å delta i foreningsliv og frivillighet: bybuss for eldre, bedre kollektivtilbud, bistand med transport, legge til rette for at personer som ønsker å delta, men ikke kan kjøre selv, kan delta, og trafikksikkerhet.

7 av innspillene (8,5 %) handler om samarbeid om å nå ut til sårbare grupper, for eksempel «mer samarbeid med kommunen, også i tiltak der kommunene yter hjelp til sårbare grupper». Dette er innspill som handler om at foreningene ser seg selv som bidragsytere i tiltak for sårbare grupper i kommunen.

Det kom mange innspill om å gjøre det enklere å forholde seg til byråkratiet. Stikkord her er knyttet til at det må bli enklere å drive en forening, redusere byråkratiet, forenkle saksgang, i større grad være løsningsorientert, spille på lag med foreningene, sette seg grundig inn i en sak før vedtak, ett sted å henvende seg når en trenger hjelp.

Flere innspill handlet også om at kommunen må synliggjøre sine behov, slik at organisasjonene kan finne folk blant sine frivillige til å dekke disse behovene. Det kom i tillegg fire innspill som handlet om behov for økt samarbeid for å få tak i de som ikke er organisert i noen aktivitet, samt ha møteplasser for dem.

Enkelte peker på behovet for at kommunen må ha bedre kjennskap til foreningene, og at kommunen gir bedre veiledning og hjelp ved behov. Dessuten er det innspill om å «bistå med å arrangere aktivitetsdag» og «språktrening».

Synliggjøring

Det kommer fram av innspillene i denne kategorien at foreningene ser et økt behov for å være synlige, for å komme i posisjon til å nå ut til flere og dermed kunne rekruttere medlemmer.

En god del mener kommunen må legge til rette for mer markedsføring og annonsering av frivilligheten. Informasjon på kommunens hjemmesider og fellesannonser i lokalavis er eksempler på konkrete innspill for å få til dette. Andre innspill om hvordan kommunen kan bistå med å nå ut med informasjon, er «velkomstpakke til nyinnflytete» og «mulighet for å informere barn, unge og foreldre gjennom skole, SFO og FAU».

Det er også innspill som peker på behovet for en oversikt over hvilke foreninger og andre som har noe å tilby: «Behov for en ressursbank - oversikt over hva frivillige kan tilby». Ressurssider- og arkiv med lenker til aktuelle sider er andre innspill om dette.

Møteplasser

I denne kategorien er det innspill som handler om tilrettelegging fra kommunen sin side knyttet til møteplasser. Merk at møteplasser og kontaktpunkter er eget tema under spørsmål fire, og omtales der. Det kan tenkes at den relativt lave andelen som tar opp møteplasser under spørsmål 2 skyldes at deltakerne vet at møteplasser er tema for et annet spørsmål.

Det å skape faste møteplasser og det å legge til rette for flere møteplasser for frivillige foreninger går igjen i flere innspill. Eksempler på slike møteplasser er en frivillighetens dag og regelmessige nettverksmøter. Det kom innspill om at «alle må inviteres og innkallinger sendes ut i god tid».

Det er også innspill om behovet for digitale møteplasser.

Kompetanse

Innspill i denne kategorien omfatter både hvordan kommunen kan bidra til at foreningene tilegner seg kompetanse de har behov for, og at kommunen kan dra nytte av den kompetansen foreningene har. Opplæringsbehov var knyttet til personer i sentrale verv, søknadsprosesser og økonomistyring.

Når det gjelder innspill om å nyttiggjøre seg kompetansen foreningene har, kom det fire innspill i en kommune om å bruke den kunnskapen foreningene har og slik vise at kommunen anerkjenner foreningene, for eksempel på arrangementer, i beredskapssammenheng, kulturformidling, og å vise tydelig at kommunen setter pris på foreningenes innsats. Det å lytte til forslag og å ta foreninger med i planleggingsfasen av saker er andre innspill som handlet om å bruke kompetansen foreningene har. Kompetanse kan utveksles begge veier. Et innspill handler om at kommunen kan legge bedre til rette for informasjonsdeling.

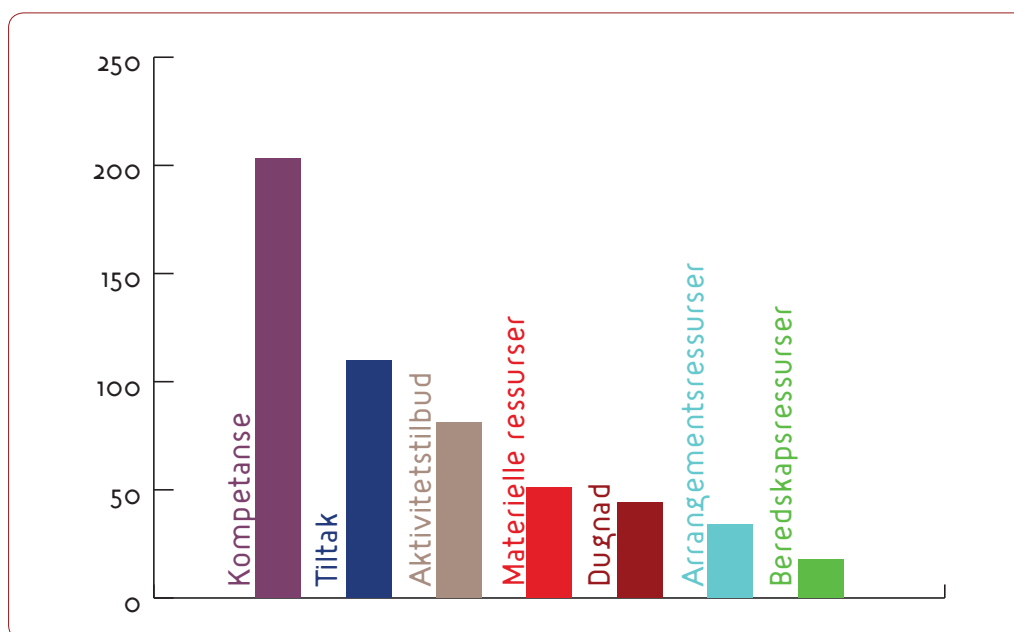
Merk også at kompetanse er et sentralt tema under spørsmål 3.

SPØRSMÅL 3: RESSURSER OG SAMARBEID

Her ble foreningenes representanter spurt om hva slags kunnskap, utstyr eller frivillig innsats de tror *foreningen kan bidra med* hvis de skulle ha et tettere samarbeid med kommunen, for eksempel i et partnerskap eller i en gjensidig forpliktende avtale.

Innspillene fra foreningene er sortert i følgende kategorier: Tiltak, aktivitetstilbud, kompetanse, arrangementsressurser, beredkapsressurser, materielle ressurser og dugnad. Hva innspillene i hver kategori omhandler omtales nærmere nedenfor.

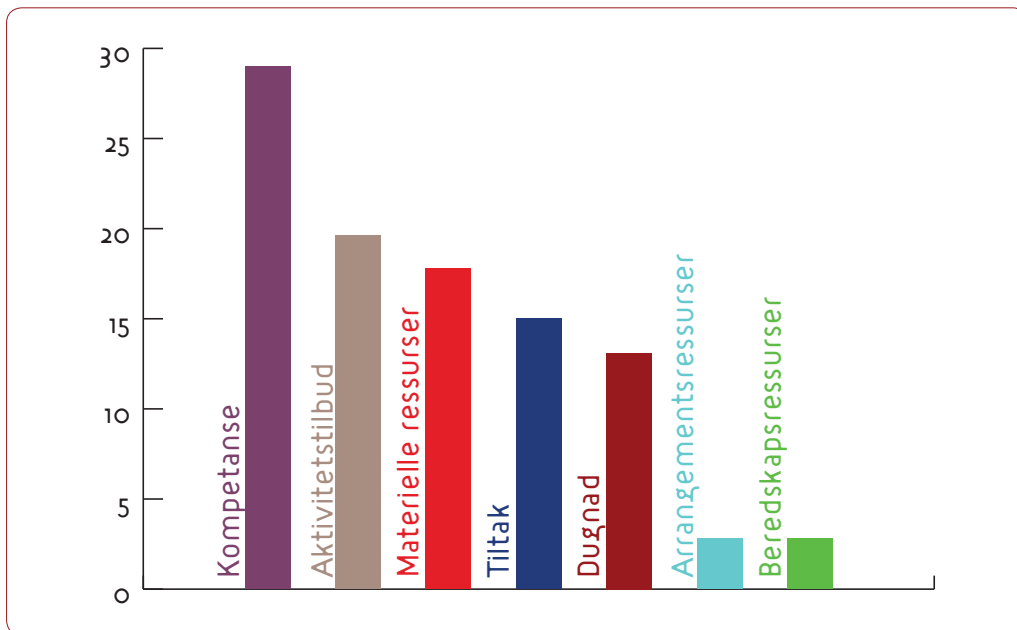
For alle foreningene totalt fordelte innspillene seg slik:

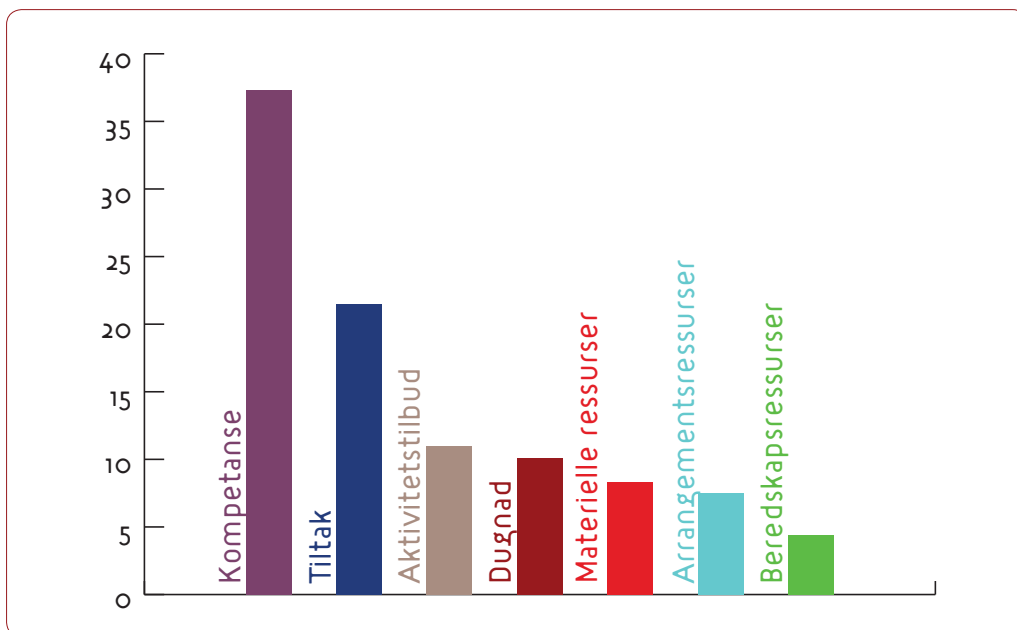
Figur 9: Innspill totalt om ressurser og samarbeid, fordelt på kategorier.

Her ser vi at kompetanse skiller seg ut med mange innspill. De 203 innspillene som kom i denne kategorien utgjør en andel på 37,5 %. Det er også mange innspill om tiltak, 110 innspill (20,3 %), og aktivitetstilbud, 81 innspill (15 %). Materielle ressurser, dugnad og arrangementskompetanse fikk henholdsvis 51 innspill (9,4 %), 44 innspill (8,1 %) og 34 innspill (6,3 %). I kategorien beredkapsressurser er det langt færre innspill, 18 (3,3 %).

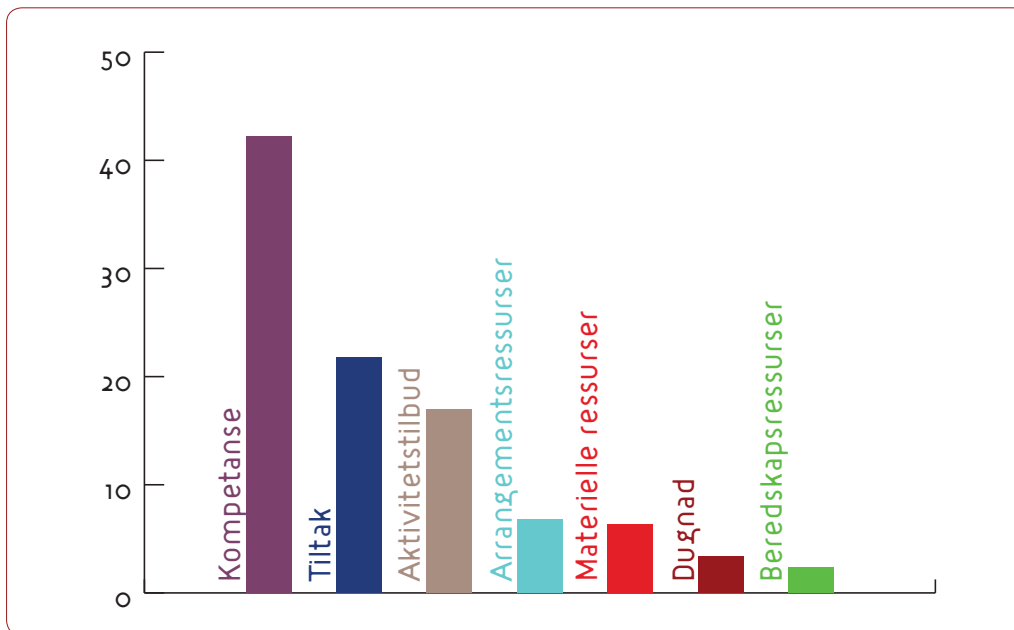
Under følger en rangering av hvilke kategorier det kom flest og færrest innspill om i henholdsvis små, mellomstore og store kommuner.

Figur 10: Kategorier, ressurser og samarbeid - andel innspill rangert prosentvis i små kommuner.

Figur 11: Kategorier, ressurser og samarbeid - andel innspill rangert prosentvis i mellomstore kommuner.

Figur 12: Kategorier, ressurser og samarbeid - andel innspill rangert prosentvis i store kommuner.

Likt for alle foreningene uavhengig av kommunestørrelse, er at kompetanse er den kategorien med høyest andel innspill, mens beredskapsressurser er kategorien med lavest andel innspill. Andelen innspill under kompetanse er 29 % (31 innspill) for små kommuner, 37,3 % (85%) for mellomstore kommuner og 42,2 % (87 innspill) for store kommuner. Andelen beredskapsressurser er 2,8 % (3 innspill) for små kommuner, 4,4 % (10 innspill) for mellomstore kommuner og 2,4 % (5 innspill) for store kommuner.

Blant foreninger i små kommuner er det en større andel med innspill om materielle ressurser, 17,8 % (19 innspill) enn for foreninger i mellomstore kommuner, 8,3 % (19 innspill) og store kommuner, 6,3 % (13 innspill). Små kommuner skiller seg også ut ved at det er noe lavere andel innspill om tiltak, 15 % (16 innspill) sammenlignet med mellomstore kommuner, 21,5 % (49 innspill) og store kommuner, 21,8 % (45 innspill).

Foreninger i store kommuner skiller seg fra foreninger i de andre kommunestørrelsene ved en lavere andel innspill om dugnad. I denne kategorien er andelen 3,4 % (7 innspill) for store kommuner sammenlignet med 10,1 % (23 innspill) i mellomstore kommuner og 13,1 % (14 innspill) i små kommuner.

Andelen beredskapsressurser er 2,8 % (3 innspill) for små kommuner, 4,4 % (10 innspill) for mellomstore kommuner og 2,4 % (5 innspill) for store kommuner.

Hva foreningene var opptatt av under de ulike kategoriene omtales nærmere nedenfor.

Kompetanse

Kategorien omfatter innspill der foreningene omtaler kompetanse (for eksempel kunnskaper og ferdigheter) som er knyttet til foreningens primæraktivitet og som de tilbyr lokalsamfunnet. Herunder kommer også deling av kompetanse, for eksempel gjennom å holde kurs.

Foreningene har mange innspill om ulike kompetanse og som de mener kan være til nytte for lokalsamfunnet. De tilbyr kompetanse på ulike områder, som kunst og kultur, helse, integrering og organisasjonsarbeid. Eksempler på innspill er «Livredningskurs med Norsk folkehjelp», «Demens. Informasjonsforedrag om demens/pårørendeopplæring», «Bidra til å øke kunnskapen om integrering», «Forståelse av bilder/kunst» og «Innføring i kristen tro/kultur», «Konserter» og «Arrangørkompetanse», osv.

Under kompetanse finnes innspill der foreningene omtaler noen overordnede verdier, hvor foreningene mener de representerer noe som er til nytte for lokalsamfunnet. Eksempler er: «Skape trygghet, tilhørighet og livskvalitet», «levende samfunn», «løsningsorientert».

Tiltak

Denne kategorien omfatter ulike aktiviteter eller tiltak som (i betydelig grad) har sosialt arbeid som formål, og/eller er rettet mot en spesiell målgruppe. Dette kan dreie seg om integrering eller inkludering, fremme helse (gjerne for en bestemt målgruppe) eller bistå eldre.

Her har foreningene innspill om for eksempel «utdeling av mat», «besøktjeneste», «tilbud om tiltak rettet mot eldre» og «å være faddere for innvandrere».

Aktivitetstilbud

Kategorien omfatter aktiviteter som er ment for interesserte i befolkningen generelt.

Eksempler på innspill i denne kategorien, er: «Fiske og fangst», «svømmeopplæring», «naturopplevelser», «utveksling av kunstforståelse», «håndarbeidsteknikker», «organisering av en Frivillighetens dag hvor organisasjonene kan presentere seg», «tradisjonsmusikk». Tiltakene er forankret i foreningens eget formål.

Arrangementstilbud

Her ligger innspill om at foreningen tilbyr ressurser til arrangementer som er etablert eller som foreningen foreslår. Eksempler på innspill i denne kategorien, er «kan være med å skape forestillinger», «oppdrag/oppgaver i 'sentrale' arrangementer», «andre kan inviteres på arrangementer», «foreningstorg en gang i året».

I denne kategorien finnes også noen innspill knyttet til det å bidra ved å opptre i ulike former for møter og arrangementer, som for eksempel «korpsmusikk» og «underholdning/konserter på institusjon/sykehjem».

Materielle ressurser

Dette er innspill der foreningen har lokaler, utstyr eller økonomiske midler som kan stilles til disposisjon for andre. Noen av foreningene kan tilby ressurser knyttet til lokaler eller anlegg: «Stille anlegg til disposisjon», «organisasjoner som har lokaler kan tilby å låne/leie disse til andre organisasjoner.» Andre har økonomiske midler: «Har midler andre foreninger kan søke på», «har god økonomi – kjøpt masse utstyr på Vegglitunet–teleslynge».

Dugnad

Her finnes innspill om at foreningen tilbyr menneskelige ressurser som kan brukes for å utføre praktiske oppgaver. Eksempler er «drive stallen som møteplass ved å ta ansvar for driften og ordner vedlikehold av utstyret», «delta i nasjonale aksjoner» og «tid».

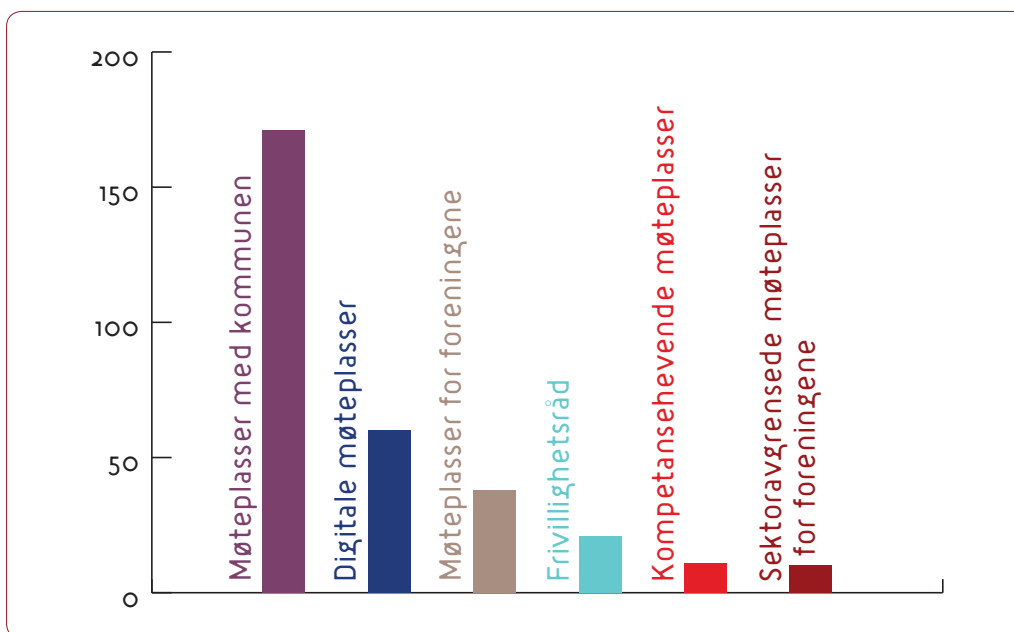
Beredskapsressurser

Dette er innspill der foreningen tilbyr ressurser som bidrag til beredskap ut fra egen primæraktivitet. Beredskapsressurser ble spilt inn av organisasjoner som naturlig hadde kompetanse og andre ressurser innenfor beredskap. Eksempler er: «Beredskapsarbeid – bistå ved eventuelt ulykker, brann, leteaksjoner» og «Førstehjelpskurs, Beredskapskurs, Hjerterstarterkurs, Idrettsskadekurs» og «Beredskapssenter – drift».

SPØRSMÅL 4: KONTAKTPUNKTER MELLOM LAG/FORENING OG KOMMUNEN

Her ble foreningen spurt om hva slags faste kontaktpunkter, møter eller annen form for dialog de mener kommunen bør legge til rette for, når det gjelder henholdsvis; samarbeid mellom frivillige foreninger og samarbeid mellom frivillige foreninger og kommunen.

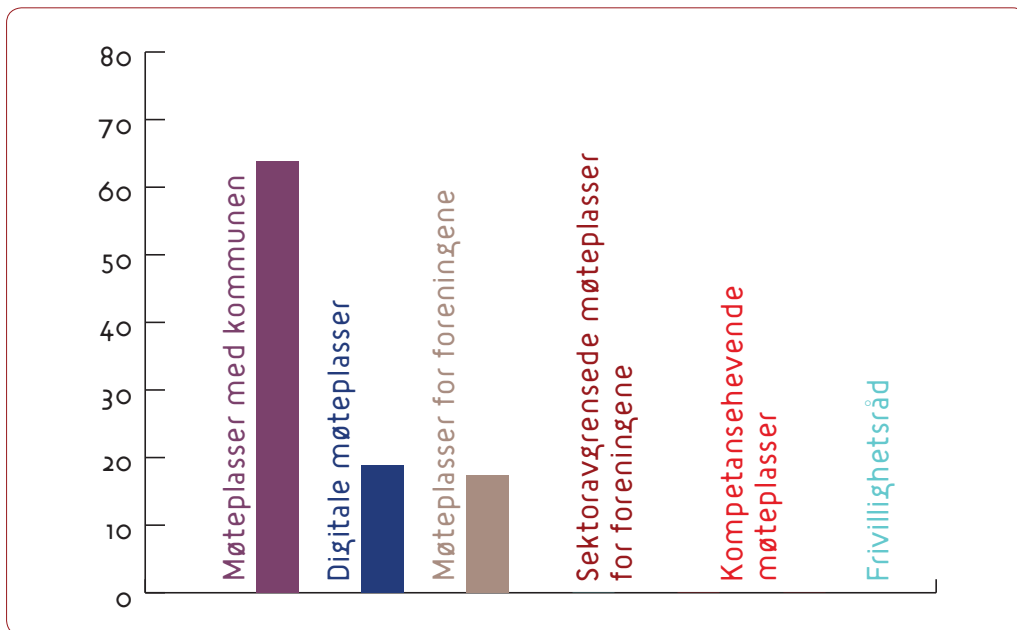
Vi har delt innspillene i seks kategorier: åpne møteplasser mellom foreningene og kommunen, åpne møteplasser mellom foreningene, sektoravgransede møteplasser for foreningene, kompetansehevende møteplasser, digitale møteplasser og frivillighetsråd. Hva innspillene i hver kategori omhandler omtales nærmere nedenfor. Totalt fordelte innspillene seg som vist i figuren nedenfor:

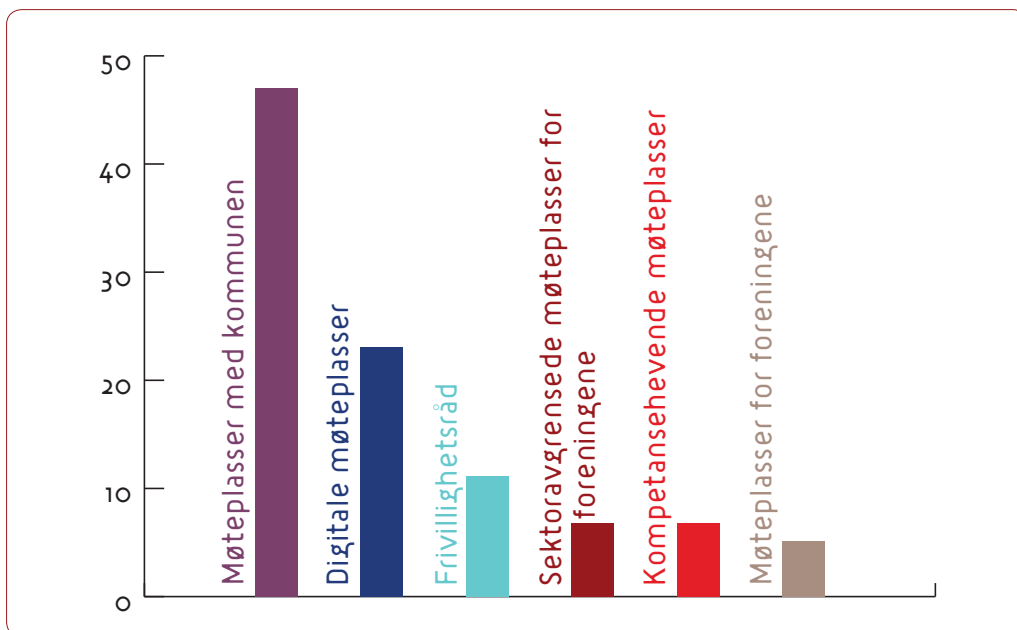
Figur 13: Innspill totalt om kontaktpunkter, fordelt på kategorier.

Kategorien åpne møteplasser mellom foreningene og kommunen skiller seg klart ut når det gjelder antall innspill totalt, 171 innspill (55 %). Digitale møteplasser og møteplasser mellom foreningene har også en nokså stor andel av innspillene, 60 innspill (19,3 %) og 38 innspill (12,2 %). Frivillighetsråd utgjorde 21 innspill (6,8 %), mens kompetansehevende møteplasser og sektoravgransede møteplasser for foreningene utgjorde bare 11 og 10 innspill (3,5 % og 3,2 %).

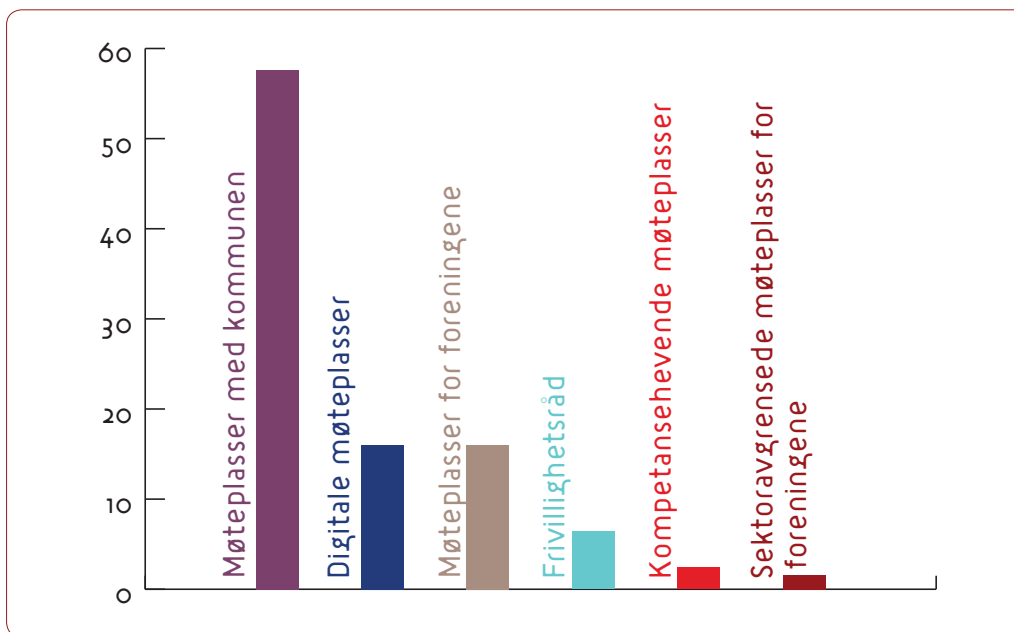
Under følger en rangering av hvilke kategorier det kom flest og færrest innspill om for henholdsvis små, mellomstore og store kommuner. I figurene nedenfor vises disse rangeringene.

Figur 14: Kategorier, kontaktpunkter - andel innspill rangert prosentvis i små kommuner.

Figur 15: Kategorier, kontaktpunkter - andel innspill rangert prosentvis i mellomstore kommuner.

Figur 16: Kategorier, kontaktpunkter - andel innspill rangert prosentvis i store kommuner.

Felles for små, mellomstore og store kommuner er at den største andelen av innspillene dreier seg om behovet for åpne møteplasser mellom foreningene og kommunen, og at digitale møteplasser er kategorien med nest størst andel innspill. Andel innspill om åpne møteplasser mellom foreningene og kommunen i små, mellomstore og store kommuner er henholdsvis 63,8 % (44 innspill), 47 % (55 innspill) og 57,6 % (72 innspill).

Foreningene i de små kommunene skiller seg ut ved at det ikke er noen innspill om frivillighetsråd, kompetansehevede møteplasser eller sektoravgrensede møteplasser.

Som tallene overfor viser, er andelen innspill om åpne møteplasser mellom foreningene og kommunen noe lavere blant foreningene i de mellomstore kommunene enn foreningene i små og store kommuner. I mellomstore kommuner er også en mye lavere andel innspill om åpne møteplasser mellom foreningene, 5,1 % (6 innspill), enn i små kommuner, 17,4 % (12 innspill) og store kommuner, 16 % (20 innspill). De mellomstore har en noe høyere andel innspill om digitale møteplasser, 23,1 % (27 innspill) sammenlignet med henholdsvis små kommuner, 18,9 % (13 innspill) og store kommuner, 16 % (20 innspill). I de mellomstore kommunene er andelen innspill om sektoravgrensede møteplasser, 6,8 % (8 innspill) også større enn for store kommuner, 1,6 % (2 innspill) og små kommuner (ingen innspill). De mellomstore kommunene har i tillegg en høyere andel innspill om kompetansebyggende møteplasser 6,8 % (8 innspill) enn de mellomstore 2,4 % (3 innspill), og de små kommunene (ingen innspill).

Hva foreningene var opptatt av under de ulike kategoriene omtales nærmere nedenfor.

Åpne møteplasser mellom foreningene og kommune

Denne kategorien omfatter innspill om ulike møteplasser mellom foreningene og kommunen. Mange av innspillene dreier seg om faste, åpne dialogmøter med kommunen. Flere av foreningene mener at det er kommunen som bør stå for innkalling til møter, og sakslister. Det kom innspill om at kommunene må be foreningene om forslag til tema. Det ble nevnt ønske om sakene må være konkrete, og relevante for foreningene. Innspillene om hyppighet for slike møteplasser varierte fra en til seks ganger per år. Noen mener at politikere og kommuneledelse bør være med på slike møter. Kafedialog ble nevnt av noen som et virkemiddel i møter mellom foreninger og kommunen. Et annet forslag var speeddating. Ulike former for mer uformelle møteplasser mellom foreningene og kommunen, som åpen dag, frivilligfest og årlig middag, ble også nevnt. Det samme ble nettverkssamlinger.

Noen av innspillene trakk fram behov for møter ute i grendene, og bedre dialog mellom kommunen og grendene. Det ble påpekt at gode grendeutvalg som fungerer som samlende organ for foreningene vil styrke samarbeidet mellom foreningene og kommunen. Dette ble nevnt direkte som et behov i tre kommuner. I tillegg ble det i en kommune nevnt rullering av møter mellom tre ulike steder i kommunen.

I en kommune kom det innspill om nettverkssamlinger der fylkeskommunen er med.

Frivillighetsråd

Det ble gitt 21 innspill om behov for flere råd for foreninger innen frivilligheten. Noen tok opp dette generelt, uten å spesifisere nærmere hvilke(t) råd de så behov for. Andre var konkrete, og nevnte opprettelse av et frivilligråd, brukerråd, kulturutvalg, frivillighetsforum, referanseråd. Det kom også innspill om at de rådene som eksisterer ikke favner bredt nok og må inkludere flere typer foreninger.

Digitale møteplasser

Noen av innspillene omhandlet behov for å legge til rette for bedre informasjonsflyt for å unngå konkurranse mellom frivillige og kommunale aktører vedrørende aktiviteter og arrangementer. Eksempler er aktivitetskalender på kommunens hjemmeside, årshjul, presentasjon av foreningene på kommunens hjemmesider. En nettportal drevet av kommunen og en felles plattform som administreres av frivillighetssentralen. En egen nettside eller et register med kontaktpersoner er andre eksempler. Her nevner flere foreninger også en mulighet for markedsføring.

Åpne møteplasser mellom foreningene

I en kommune ser foreningene behov for å bli bedre kjent ved å besøke hverandre. I en annen er det behov for å kunne ha faste møter i hver bygd og møter med tema innenfor helse og kultur. I en tredje kommune er behovet primært å bedre dialog og skape mer åpenhet mellom foreningene. Dette for å få til samarbeid og erfaringsutveksling. I én kommune kom det ikke fram om det var behov for egne møtepunkter mellom foreningene. Her så en imidlertid behov for å kunne utveksle frivillige, ha møter på tvers av kulturer, samlingssteder og lavterskel møteplasser, som for eksempel frivillighetens dag, eller fora for å kunne presentere foreningene. Andre innspill er fellesmøter, faglige møter og workshop og mingling knyttet til møter mellom foreningene. I en kommune ble behov for dialogmøter spilt inn, uten noe nærmere utdyping av form eller innhold.

Sektoravgrensede møteplasser for foreningene

Det kom enkelte innspill om behov for møteplasser mellom foreninger som har aktivitet/interesser innenfor samme sektor. Her ble det nevnt «fellesmøter», «møteplasser» eller «forum» for disse foreningene og dialogmøte med de sektoransvarlige i kommunen. I en kommune ble nettverk for samarbeid/erfaringsutveksling og/eller kompetanseutveksling også nevnt som eksempel på møtepunkter en kunne danne på sektornivå mellom foreninger. Et formål som ble nevnt for sektoravgrensede nettverk, hadde å gjøre med kompetanseheving, som er en egen kategori.

Kompetansehevende møteplasser

Noen få innspill handlet om dette. Disse handlet om «faggrupper for ulike tema» som for eksempel økonomi, arrangementslogistikk, beredskap og «møteplasser der en kan tilegne seg nyttig kompetanse» om for eksempel førstehjelp, politiattest eller styrearbeid. I to kommuner brukes sosiale medier som eksempel på opplæringsbehov. Kurs i å søke økonomiske midler er et annet innspill. Å dra nytte av hverandres kompetanse for større arrangementer/messer ble også nevnt.

OPPSUMMERING

Selv om denne gjennomgangen ikke gir mulighet til å si noe sikkert om hvilke utfordringer og behov lokale frivillige organisasjoner opplever, viser gjennomgangen noen tydelige tendenser på tvers av kommunene Frivillighet Norge har besøkt. Rekruttering pekes på som en viktig utfordring, organisasjonene mener kommunen bør bidra økonomisk og med tilgang til lokaler, det etterlyses flere møteplasser, spesielt mellom kommunen og foreningene, og foreningene ønsker å tilby sin kompetanse i samarbeid med kommunen.

Rekruttering er den mest utbredte utfordringen, slik det framstår i innspillene fra kafedialogene. Det er en utfordring for mange foreninger å få nok aktive medlemmer. Innspillene om rekruttering omhandler det å få rekruttert medlemmer generelt, og innspill om utfordringer med å rekruttere personer med kompetanse foreninger har behov for, og personer som kan og vil påta seg bestemte verv eller roller. Mange av foreningene ser behov for å synliggjøre seg bedre for å kunne rekruttere medlemmer, og ønsker at kommunene skal bidra slik at synliggjøring blir mulig. Noen av innspillene om hvordan kommunene kan tilrettelegge omfatter å ha informasjon på sine nettsider. Frivillig.no er et viktig verktøy nettopp for å synliggjøre frivilligheten lokalt og bidra til å styrke rekrutteringen.

Lokaler er den kategorien der det kom nest mest innspill både når det gjelder utfordringer og kommunene som tilrettelegger. Foreningene har behov for rimelige eller gratis lokaler og ser en rolle for kommunen ved å sørge for tilgang til nok og egnede lokaler og lagerplass, og arenaer, samt å drifte anlegg. Nødvendigheten av tilgjengelighet for alle ble nevnt, og er verd å merke seg. I forlengelsen av dette er det også behov for å legge til rette for transport for de som ikke kan kjøre selv.

Økonomi utgjør en knapp femtedel av innspillene om utfordringer, og var kategorien med størst andel innspill til spørsmålet om kommunen som tilrettelegger. Her er det ikke bare innspill om at kommunen kan legge til rette ved å stille økte økonomiske midler til rådighet. Det er også innspill om at kommunen kan bistå foreningene med å få midler andre steder, blant annet ved å informere dem om ordninger som finnes og hjelpe dem å søke.

Andelen innspill som kom om samhandling og om byråkrati er samlet nesten like stor som andelen innspill om økonomi. Det er flere innspill om behov for bedre samarbeid, å kunne kommunisere og utveksle informasjon og å kunne samordne seg og koordinere bedre. Her er det fra mange et ønske om at kommunen skal være flinkere til å koordinere, og om behovet for en koordinator. Både kommunen og andre offentlige aktører oppfattes av en del foreninger som mer krevende enn nødvendig å forholde seg til. Det gjelder blant annet arbeid og tid som kreves for søknader og rapportering. Tilgjengelighet til informasjon om tilskuddsordninger og forutsigbarhet i rammevilkår oppleves også av noen foreninger som utfordringer.

Møteplasser kan bidra til samarbeid, samhandling og å kunne samordne og koordinere aktivitet. Det kan hende at andelen innspill om møteplasser i spørsmålet om kommunen som tilrettelegger er lavere enn det ellers hadde vært, fordi de som deltok i kafedialogene visste at dette var et eget tema i spørsmål fire. I innspillene om møteplasser ligger det ulike løsningsforslag til hvordan samarbeid, samhandling, samordning og koordinering kan bli bedre mellom kommunen og foreningene, og også mellom foreningene. Det er et utbredt ønske at kommunen skal ta ansvar for møteplasser, ved å forberede innhold (i samarbeid med foreningene) og stå for innkalling og det praktiske. Noen innspill handler om det å få informasjon fra kommunen og/eller det å utveksle informasjon, eller at møteplasser er en arena der kommunen bistår foreningene i å øke kompetansen. Møteplasser kan være digitale. Det kan for eksempel være aktivitetskalender på kommunens hjemmeside, en nettportal eller felles plattform drevet av kommunen, eller et register med kontaktpersoner.

Møteplasser kan bidra til samarbeid, samhandling og å kunne samordne og koordinere aktivitet

Rangeringene mellom små, mellomstore og store kommuner gjør det mulig å se om det er noen interessante ulikheter ut fra kommunestørrelse. Nedenfor trekker vi fram hvor foreningene i de ulike kommunestørrelsene skiller seg mest ut fra de andre.

Foreningene i små kommuner skiller seg fra de to andre kommunestørrelsene ved en større andel innspill om samhandling i spørsmålet om utfordringer og en større andel innspill om koordinering til spørsmålet om kommunen som tilrettelegger. Når det gjelder ressurser, skiller de seg ut fra foreninger i mellomstore og store kommuner ved en høyere andel innspill om dugnad. Her har de dessuten en høyere andel innspill om materielle ressurser enn de andre. Under spørsmålet om møteplasser skiller de seg ut ved at det ikke kom noen innspill om flere frivillighetsråd, kompetansebyggende møteplasser eller sektororienterte møteplasser.

Foreningene i de mellomstore kommunene skiller seg fra de andre når det gjelder spørsmålet om møteplasser. Det gjelder særlig møteplasser mellom foreningene, der det er en mye lavere andel innspill fra foreningene i mellomstore kommuner enn foreninger i de to andre kommunestørrelsene, og sektoravgrensede møteplasser, der andelen er høyere.

Foreningene i de store kommunene skiller seg ut fra foreninger i små og mellomstore kommuner ved en større andel innspill om lokaler enn foreninger i små og mellomstore kommuner, både til spørsmålet om utfordringer og til spørsmålet om kommunen som ressurs. Vi ser også at foreningene i de store kommunene er mer opptatt av at kommunen skal bidra til synliggjøring, mens økonomi – som får flest innspill i de mellomstore kommunene – er på tredjeplass blant de store. Til spørsmålet om utfordringer er andelen innspill om rekruttering noe lavere enn for de andre kommunestørrelsene. Foreninger i de store kommunene skiller seg også fra de andre i spørsmålet om ressurser ved en langt lavere andel innspill om dugnad.

FIGURER OG TABELLER

FIGUR 1	
Innspill totalt om utfordringer, fordelt på kategorier	7
FIGUR 2	
Kategorier, utfordringer, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i små kommuner	8
FIGUR 3	
Kategorier, utfordringer, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i mellomstore kommuner	8
FIGUR 4	
Kategorier, utfordringer, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i store kommuner	9
FIGUR 5	
Innspill totalt om kommunen som tilrettelegger, fordelt på kategorier	11
FIGUR 6	
Kategorier, kommunen som tilrettelegger, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i små kommuner	12
FIGUR 7	
Kategorier, kommunen som tilrettelegger, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i mellomstore kommuner	12
FIGUR 8	
Kategorier, kommunen som tilrettelegger, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i store kommuner	13
FIGUR 9	
Innspill totalt om ressurser og samarbeid, fordelt på kategorier	16
FIGUR 10	
Kategorier, ressurser og samarbeid, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i små kommuner	17
FIGUR 11	
Kategorier, ressurser og samarbeid, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i mellomstore kommuner	17
FIGUR 12	
Kategorier, ressurser og samarbeid, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i store kommuner	18
FIGUR 13	
Innspill totalt om kontaktpunkter mellom lag/foreninger og kommunen, fordelt på Kategorier	20
FIGUR 14	
Kategorier, kontaktpunkter, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i små kommuner	21
FIGUR 15	
Kategorier, kontaktpunkter, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i mellomstore kommuner	21
FIGUR 16	
Kategorier, kontaktpunkter, rangert etter prosent av innspillene totalt som kom i store kommuner	22

**FRIVILLIGHET
NORGE**

www.frivillighetnorge.no
Frivillighet Norge | Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo
tel. 21 56 76 50 | twitter: @frivillighet